

**ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ**

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ

*методичні рекомендації для написання курсової
роботи для здобувачів вищої освіти за освітньо-
професійною програмою Менеджмент підприємства
спеціальності 073 Менеджмент СВО Бакалавр*

Полтава 2020

Методичні рекомендації для написання курсової роботи для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Менеджмент підприємства спеціальності 073 Менеджмент СВО Бакалавр. Полтава: ПДАА, 2020. 36 с.

У методичних рекомендаціях для написання курсової роботи «Стратегічне управління» викладено пропоновану тематику курсових робіт, роз'яснено структуру курсової роботи, організацію виконання, захисту та критерії оцінювання курсової роботи. Особлива увага приділена організації виконання курсових робіт, тлумаченню вимог до їх оформлення.

Автори:

Олег ФЕДІРЕЦЬ, доцент кафедри менеджменту Полтавської державної аграрної академії, к.е.н., доцент

Рецензенти:

професор кафедри економіки підприємства та економічної кібернетики Полтавського університету економіки і торгівлі, доктор економічних наук, професор В.І. Перебийніс

Розглянуто на засіданні кафедри менеджменту 21 серпня 2020 р. (протокол № 1).

Розглянуто на засіданні науково-методичної ради спеціальності «Менеджмент» 28 серпня 2020 р. (протокол № 1).

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ, ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ «СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»	6
1.1. Загальні положення	6
1.2. Вибір теми та організація виконання курсової роботи	6
1.3. Структура курсової роботи	7
1.4. Організація захисту та критерії оцінювання курсової роботи	9
1.5. Оформлення курсової роботи	11
2. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ «СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»	25
3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	28
ДОДАТКИ	31

ВСТУП

Успішне функціонування підприємства в умовах ринкових перетворень вимагає максимально ефективної роботи всіх його підрозділів і, особливо, органів управління, виявлення та використання внутрішніх резервів росту інвестиційної привабливості і конкурентоздатності, удосконалення основних напрямків діяльності суб'єкта господарювання – операційної, фінансової, інвестиційної.

Стратегічне управління відіграє важливу роль в організації, вирішуючи багатопланові завдання, тому управління організацією є особливим видом діяльності щодо цілеспрямованої координації дій учасників процесу спільної діяльності.

Окрім функціональної характеристики управління, дуже важливими аспектами розгляду є такі, як:

- результативне управління організацією у мінливих умовах соціально-економічного оточення;

- забезпечення функціонування системи корпоративного управління в організації;

- організація процесу управління змінами;

- забезпечення функціонування системи управління якістю в організації.

Згідно навчального плану підготовки фахівців спеціальності 073 Менеджмент при вивченні дисципліни «Стратегічне управління» передбачено написання курсової роботи.

Основні завдання курсової роботи полягають у:

- набутті здобувач вищої освіти спеціальних знань у галузі управління підсистемами організації на всіх стадіях її життєвого циклу у взаємозв'язку із зовнішнім середовищем;

- вмінні використовувати основні елементи, моделі та принципи управління на вітчизняних підприємствах аграрної сфери;

- володінні навичками управління індивідуальними, груповими та організаційними змінами в організаціях;

- формуванні належних практичних вмінь і навичок застосування інструментарію розробки та реалізації універсальних проектів з метою досягнення ефективного існування та розвитку організації;

- практичній підготовці здобувач вищої освіти щодо організації робіт із забезпечення та управління якістю продукції.

Курсова робота повинна містити елементи наукового пошуку, спрямованого на більш ефективне вирішення досліджуваних питань.

Підготовка курсової роботи сприяє формуванню компетентностей *загальні:*

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

фахові:

ФК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

ФК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

ФК 17. Здатність стратегічно мислити, управляти інноваціями та енергетичними потоками підприємства.

ФК 18. Здатність управляти організацією в ризикових умовах.

Підготовка курсової роботи сприяє формуванню наступних

Програмних результатів навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

1. ЕТАПИ ПІДГОТОВКИ, ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ «СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

1.1. Загальні положення

Згідно освітньо-професійної програми Менеджмент підприємства поряд з вивченням дисципліни «Стратегічне управління» передбачено також написання курсової роботи.

Курсова робота – це самостійне наукове дослідження здобувача вищої освіти під керівництвом викладача протягом встановленого терміну. Курсова робота виконується з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти за час навчання та застосування цих знань до комплексного вирішення конкретного фахового завдання.

Основне завдання курсової роботи «Стратегічне управління» полягає у закріпленні теоретичних знань з дисципліни, набутті вміння узагальнювати теоретичний матеріал, самостійно збирати і опрацьовувати інформацію стосовно обраної теми, об'єктивно оцінювати результати діяльності організації чи установи, виявляти невикористані резерви удосконалення системи управління персоналом організації, а також обґрунтовувати та приймати управлінські рішення в даній функціональній сфері управління.

Курсова робота повинна містити елементи наукового пошуку, спрямованого на більш ефективне вирішення досліджуваних питань.

1.2. Вибір теми та організація виконання курсової роботи

Тему курсової роботи здобувачі вищої освіти обирають самостійно, спираючись на рекомендовану тематику. Курсова робота виконується на матеріалах конкретної організації.

Здобувач вищої освіти може подавати власні пропозиції щодо тематики курсової роботи на розгляд кафедри.

Обрана тема курсової роботи затверджується протоколом засідання кафедри та обов'язково закріплюється Завданням за здобувачем вищої освіти (додаток А). Виконання декількох курсових робіт на однакову тему в одній групі не допускається.

Курсові роботи виконуються у терміни, передбачені графіком навчального процесу, але не пізніше як за два тижні до захисту. У випадку порушення термінів здачі робіт без поважних причин на кафедру курсові роботи на перевірку не приймається. Такий здобувач вищої

освіти не допускається до захисту курсової роботи і отримує академічну заборгованість, ліквідація якої здійснюється аналогічно до інших форм підсумкового контролю відповідно до «Про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавській державній аграрній академії». В інших випадках (поважні причини) здобувач має право на продовження сесії.

Календарний план виконання курсової роботи затверджується щорічно і доводиться до відома здобувачів вищої освіти на початок семестру.

План курсової роботи як правило повинен відповідати рекомендованому, хоча може складатись здобувачем вищої освіти самостійно з урахуванням опрацьованої літератури і погоджуватись з науковим керівником роботи.

Виконання курсової роботи розпочинається з вивчення літератури та інформаційних джерел з проблем ділового адміністрування. На цьому етапі здобувач вищої освіти за допомогою керівника, використовуючи фонд бібліотек (навчального закладу, обласної бібліотеки та ін.), опрацьовує бібліографію.

Для підготовки курсової роботи використовується наукова, навчальна та нормативна література (монографії, довідники, підручники, навчальні посібники, статті із наукових джерел). Інформація також може бути отримана і з комп'ютерних мереж.

При виконанні курсової роботи використовуються форми статистичної звітності, інші джерела (за останні 3 роки).

Текст курсової роботи може ілюструватись рисунками, схемами, графіками, діаграмами, таблицями тощо.

Курсова робота починається з титульної сторінки за формою, наведеною в додатку Б. Це перша сторінка курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. За титульною сторінкою наводяться послідовно зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки.

Курсова робота повинна бути виконана й оформлена з дотриманням вимог до наукової роботи згідно методичних рекомендацій. Рекомендований обсяг курсової роботи 20-25 друкованих сторінок, список використаних джерел близько 30.

1.3. Структура курсової роботи

Курсова робота складається з вступу, теоретико-методологічної, аналітично-рекомендаційної частин, висновків, списку використаних

джерел, додатків.

У *вступі* зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження на основі оцінки сучасного стану проблеми на основі аналізу праць вітчизняних і зарубіжних вчених із зазначенням практично вирішених завдань, існуючих проблем в даній галузі; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання, які потрібно використати при розкритті даної теми; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, визначаються методи досліджень та інформаційне забезпечення, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах (у разі наявності); надаються відомості про структуру курсової роботи, кількість рисунків, таблиць, додатків, джерел літератури. Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 2-3 сторінки.

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання курсової роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження і відповідати змісту.

Об'єкт дослідження курсової роботи – це процес або явище, що створюють проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження курсової роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості, властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності..

У *першому теоретичному розділі* основної частини розглядаються теоретичні та методологічні аспекти досліджуваної проблеми, проводиться аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди теоретиків і практиків, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у

наступному розділі власних наукових досліджень.

Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних джерелах, виданнях, у т. ч. виданнях, які входять до наукометричних баз даних.

У *другому дослідницько-аналітичному розділі* (що складається із 2 підрозділів) здобувач вищої освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій. Дослідження проблеми має здійснюватися на основі накопиченого і систематизованого матеріалу, групування та обробки даних, що дозволяє проводити кваліфікований аналіз, обґрунтовувати пропозиції у наступному розділі.

Третій *проектно-рекомендаційний розділ* містить два взаємопов'язаних підрозділи, в яких надаються конкретні науково обґрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій за обраною темою курсової роботи. У цьому розділі розкривається також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі, розрахунки щодо вдосконалення управління підприємством.

У *висновках* курсової роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини роботи відповідно до поставлених завдань.

Обсяг висновків, як правило, не повинен перевищувати 3-4 сторінки.

До *списку використаних джерел* слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

У *додатках* наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції/положення/правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

1.4. Організація захисту та критерії оцінювання курсової роботи

Виконана курсова робота подається здобувачем вищої освіти на кафедру, де реєструється, після чого передається керівнику для перевірки

та рецензування.

В процесі перевірки курсової роботи керівник робить письмові зауваження, зрозумілі помітки, виправлення, відмічає позитивні сторони роботи та недоліки, які треба ліквідувати до захисту. Обов'язково керівник оформляє лист оцінювання (додаток В), де зазначені критерії оцінювання курсової роботи. Курсові роботи, зміст яких відповідає вимогам, допускаються до захисту, про що викладачем робиться відмітка в листі оцінювання. При необхідності курсова робота доопрацьовується згідно з зауваженнями, а потім допускається до захисту.

При написанні курсової роботи здобувач вищої освіти повинен дотримуватись академічної доброчесності, а саме:

- здійснювати посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну творчу діяльність.

Порядок перевірки курсових робіт на наявність запозичень з інших джерел регламентується «Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавській державній аграрній академії».

Перевірка курсових робіт на наявність запозичень з інших джерел здійснюється не пізніше ніж за 10 днів до дати захисту курсової роботи. Захист курсової роботи проводиться публічно перед комісією у складі 2-3 викладачів кафедри, у тому числі і керівника курсової роботи. У процесі захисту оцінюється глибина знань та рівень практичних навичок з теми роботи і відповідного розділу дисципліни.

За результатами захисту складається протокол (додаток Д).

Результати захисту курсової роботи оцінюються за національною шкалою та шкалою ЄКТС:

1. «Відмінно» (А), (90-100). Виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита повною мірою, визначені основні категорії наукового дослідження. Робота виконана самостійно, містить аналіз практичних проблем. Представлений у ній матеріал свідчить про глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Курсова робота оформлена акуратно, відповідно до вимог.

2. «Добре» (В, С), (74-89). Виставляється, якщо розкритий основний

зміст теми, робота виконана переважно самостійно, містить аналіз практичних проблем. Зміст розкриває тему курсової роботи, визначені основні параметри апарату дослідження. Зміст підрозділів розкриває тему курсової роботи. Викладений у ній матеріал свідчить про достатньо глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Курсова робота оформлена акуратно, відповідно до вимог.

3. «Задовільно» (D, E), (64-73). Виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита частково, робота виконана в основному самостійно, містить елементи аналізу досліджуваної проблеми. Зміст частково розкриває тему курсової роботи, не повністю визначені основні параметри наукового апарату. Зміст розділів і підрозділів частково розкриває тему курсової роботи. Не всі порушені питання викладені достатньо глибоко, є порушення логічної послідовності, посилання на літературні і нормативні джерела не відповідають новим вимогам. Курсова робота оформлена з порушеннями.

4. «Незадовільно» (FX, F), (1-59). Виставляється, якщо не розкрита тема курсової роботи. Робота виконана не самостійно, має описовий характер. Її матеріал викладений без логічної послідовності, фрагментарно; зміст не відповідає темі курсової роботи та не розкриває розділи і підрозділи, не визначені основні параметри апарату. Посилання на літературні і нормативні джерела оформлені з грубими порушеннями.

У випадку отримання здобувачем вищої освіти при захисті курсового проекту (роботи) оцінки «незадовільно» (FX, F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий термін виконання курсової роботи. Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

1.5. Оформлення курсової роботи

Загальні вимоги.

Оформлення курсової роботи має відповідати загальним вимогам до наукових робіт згідно з державним стандартом ДСТУ 3008-95 «Документація. Звіти у сфері науки та техніки. Структура і правила оформлення».

Курсова робота має бути написана державною мовою.

Текст курсової роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на

одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора – Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва – не менше 25 мм, справа – не менше 10 мм, зверху і знизу – 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту –однаковою.

Помилки, описки і графічні неточності, виявлені у процесі виконання курсової роботи, допускається виправляти підчищенням, або з використанням коректора і нанесенням на тому ж місці виправленого тексту (графіки) машинописним чи рукописним способом (чорними чорнилом, пастою, тушшю). Допускається наявність не більше двох виправлень на одній сторінці.

Пошкодження аркушів, помарки і сліди неповністю видаленого попереднього тексту в роботі не допускаються.

Список використаних джерел має містити близько 30 літературних джерел, 70 % з них опублікованих за останні 10 років.

Матеріал курсової роботи слід подати у такій послідовності:

титульна сторінка;

бланк завдання;

зміст;

перелік умовних позначень (у разі потреби);

вступ;

основна частина;

висновки;

список використаних джерел;

додатки.

Якщо у курсовій роботі наводяться маловідомі скорочення, нові символи, позначення, то їх перелік налається перед вступом і вноситься до змісту як *«Перелік умовних позначень»*. Перелік умовних скорочень надається у вигляді окремого списку, який розміщують перед змістом, після завдання.

Завершену і оформлену належним чином курсову роботу обов'язково підписує автор на останній сторінці списку використаних джерел.

Мова курсової роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, без орфографічних і синтаксичних помилок, послідовність – логічна. Пряме переписування у роботі матеріалів із літературних джерел є неприпустимим без посилання на них.

Титульна сторінка курсової роботи оформляється за єдиним зразком (див. додаток Б). За титульною сторінкою розміщують «Завдання та календарний план виконання курсової роботи» (див. додаток А). Третя сторінка тексту – «ЗМІСТ». Далі йде «ВСТУП», цією сторінкою

відкривається нумерація курсової роботи.

Заголовки структурних частин курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами по центру без абзацного відступу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком розділу та підрозділу – 1 рядок, між заголовком та текстом – 1 рядок.

Кожну структурну частину курсової роботи (розділ) треба починати з нової сторінки. До загального обсягу роботи не входять додатки, список використаних джерел, таблиці та рисунки, які повністю займають сторінку. Всі сторінки зазначених елементів курсової роботи підлягають суцільній нумерації.

Зміст має відповідати плану курсової роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової курсової роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок курсової роботи має бути наскрізною (включаючи ілюстрації) і проставлятися у правому верхньому куті аркуша без крапки, шрифт Times New Roman 12-го розміру.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші, аркушах завдання та аркуші змісту номер сторінки не ставиться. Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «Вступу».

Текст *основної частини* курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові курсової роботи «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділ нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.2.» (другий підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують

маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять.

Наприклад:

РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ТА ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Стратегічне управління як складова стратегії управління організацією

Ілюстрації (фотографії, креслення, схеми, графіки, карти) і таблиці необхідно подавати в курсовій роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Як зазначалось вище, ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до суцільної нумерації сторінок. Таблицю, малюнок або рисунок, розміри якого більше формату А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування у тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.», і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад:

Рис. 2.1. Основні задачі процесу реалізації стратегії управління трудовим потенціалом в ДП «ДГ «Степне», 2020 р.

Номер ілюстрації, її назву та пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу).

На всі таблиці мають бути посилання в тексті. При перенесенні частини таблиці на інший аркуш (сторінку) слово «Таблиця» і номер її вказують один раз справа над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовж. табл.» і вказують номер таблиці.

Формули в курсовій роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули в розділі, між якими ставлять крапку. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної

формули в круглих дужках, наприклад: (3.1) (перша формула третього розділу).

Примітки до тексту і таблиць, в яких наводять довідкові та пояснювальні дані, нумерують послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші кілька, то після слова «Примітки» ставлять двокрапку (шрифт Times New Roman 12-го розміру, інтервал 1,0 («одинарный»)).

Наприклад:

Примітки:

1. ...

2. ...

Якщо є одна примітка, то її складові частини не нумерують і після слова «Примітка» ставлять крапку.

Ілюстрації. Ілюструють курсову роботу, виходячи із певного загального задуму, за ретельно продуманим тематичним планом, що допомагає уникнути ілюстрацій випадкових, пов'язаних із другорядними деталями тексту, запобігти невиправданним пропускам ілюстрацій до найважливіших тем. Кожна ілюстрація має відповідати тексту, а текст – ілюстрації.

Ілюстрації слід наводити безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці, ілюстрації, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрацію, розміри якої більше формату А4, рекомендується розміщувати у додатках,

Назви ілюстрацій розміщують після їх номерів. За необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підрисунковий підпис).

Підпис під ілюстрацією зазвичай має чотири основних елементи:

– найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;

– порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;

– тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст із якомога стислішою характеристикою зображеного;

– експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, що виносять у підпис, супроводжуючи їх текстом. Треба зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Наприклад:

Рис. 1.2. Склад підсистем системи стратегічного управління ДП «ДГ «Степне»
або

Рис. 1.2. Схема організаційної структури підприємства:

- 1 – основні підрозділи;
- 2 – допоміжні підрозділи;
- 3 – обслуговуючі підрозділи.

Відстань між назвою рисунку і текстом 1 рядок.

Основними видами ілюстративного матеріалу в курсових роботах є: креслення, технічний рисунок, схема, фотографія, діаграма, графік.

Не варто оформляти посилання на ілюстрації як самостійні фрази, в яких лише повторюється те, що міститься у підписі. У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, і де читачеві треба вказати на неї, розміщують посилання у вигляді виразу в круглих дужках «(рис. 3.1)» або зворот типу: «...як це видно з рис. 3.1» або «... як це показано на рис. 3.1».

Якість ілюстрацій повинна забезпечувати їх чітке відтворення (електрографічне копіювання, мікрофільмування). Ілюстрації мають бути чорно-білими, з використанням штрихування.

Формули. При використанні формул у курсовій роботі необхідно дотримуватися певних правил їх оформлення. Формули виконуються в редакторі формул Microsoft Equation 3.0.

Найбільші, а також довгі та громіздкі формули, котрі мають у складі знаки суми, добутку, диференціювання, інтегрування, розміщують на окремих рядках. Це стосується також і всіх нумерованих формул. Для економії місця кілька коротких однотипних формул, відокремлених від тексту, можна подати в одному рядку, а не одну під одною. Невеликі нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів слід наводити безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій вони наведені у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта записують з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння і формули повинні бути відокремлені від тексту. Вище і нижче кожної формули залишають інтервал, що становить один рядок. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, його переносять після знака рівності (=) або після знаків (+), (-), (x або ·).

Приклад оформлення формул:

$$P_n = C_n \times I_n, \quad (1.2)$$

де P_n – річна продуктивність праці;

C_n – погодинна продуктивність праці;

I_n – інтенсивність праці.

Наведена формула була надрукована в першому розділі і мала другий порядковий номер.

Порядкові номери позначають арабськими цифрами в круглих дужках біля правого поля сторінки без крапок від формули до її номера. Якщо номер не вміщується у рядку з формулою, формулу переносять на наступний рядок. Номер формули при її перенесенні вміщують на рівні останнього рядка. Номер формули-дробу подають на рівні основної горизонтальної риски формули.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент. Тому в кінці формул і в тексті перед ними розділові знаки ставлять відповідно до правил пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише у випадках, передбачених правилами пунктуації: а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово; б) цього потребує побудова тексту, що передує формулі.

Розділовими знаками між формулами, котрі йдуть одна під одною і не відокремлені текстом, можуть бути кома або крапка з комою безпосередньо за формулою до її номера.

Загальні правила цитування та посилання на використані джерела

При написанні курсової роботи здобувач вищої освіти повинен посилатися на джерела, матеріали або окремі результати з яких наводяться в курсовій роботі, або на ідеях і висновках яких розроблюються проблеми, завдання, питання, вивченню яких присвячена курсова робота. Такі посилання дають змогу відшукати документи, перевірити достовірність відомостей про цитування документа, забезпечують необхідну інформацію про нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли наявний у них матеріал, не включений до останнього видання.

Коли використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке є посилання в курсовій роботі.

Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно

відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32. с. 85]).

Посилання в тексті курсової роботи на групу джерел слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях [1-7]...».

В кінці назв запозичених таблиць та рисунків слід вказати номер використаного джерела.

Наприклад:

Рис. 1.3. Модель стратегії управління потенціалом [26, с. 125]

Коли в тексті курсової роботи необхідно зробити посилання на складову частину чи конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у квадратних дужках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Наприклад:

Цитата в тексті: «... незважаючи на пріоритетне значення каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в якому разі не можна ігнорувати найбільші канали передавання інформації [6, с. 29]».

Відповідний опис у переліку посилань:

6.°Дейнеко Л. В. Економічні проблеми розвитку харчової промисловості України та її регіонів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня докт. екон. наук : спец. 08.10.01 «Розміщ. прод. сил і регіон. екон.». К., 2000. 29 с.

Посилання на ілюстрації курсової роботи вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: «рис. 1.2».

Посилання на формули курсової роботи вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад: «... у формулі (2.1)».

На всі таблиці курсової роботи необхідно посилатися в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть скорочено, наприклад: «...у табл. 1.2».

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див. табл. 1.3».

Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того іншого друкованого твору слід наводити цитати. Науковий етикет потребує точного відтворення цитованого тексту, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяються лапками, за винятком тих, що викликали загальну полеміку. У цих випадках використовується вираз «так званий»;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту та без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, наприкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів і давати відповідні посилання на джерело;

д) якщо необхідно виявити ставлення автора курсової роботи до окремих слів або думок з цитованого тексту, то після них у круглих дужках ставлять знак оклику або знак питання;

е) коли автор курсової роботи, наводячи цитату, виділяє в ній деякі слова, то робиться спеціальне застереження, тобто після тексту, який пояснює виділення, ставиться крапка, потім дефіс і вказуються ініціали автора дипломної курсової роботи, а весь текст застереження вміщується у круглі дужки. Варіантами таких застережень є: (курсив наш. – М.°Х.), (підкреслено мною. –М.°Х.), (розбивка моя. – М.°Х.).

Оформлення списку використаних джерел.

Наприкінці курсової роботи наводиться *список використаних джерел*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані.

Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, котрий містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

Джерела можна розміщувати одним із таких способів: у порядку появи посилань у тексті (найбільш зручний для користування і рекомендований при написанні курсової роботи), в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків, у хронологічному порядку.

Приклади бібліографічних описів для списку використаних джерел

1 автор (без редактора)

1. Федорова Л.Д. З історії пам'яткоохоронної та музейної справи у Наддніпрянській Україні. Київ, 2013. 373 с.

2. Скидан О.В. Аграрна політика в період ринкової трансформації: монографія. Житомир: ЖНАЕУ, 2008. 375 с.

1 автор (з редактором)

1. Воробей П.А. Кримінальна відповідальність за незаконну торговельну діяльність / за ред. В.К. Матвійчука. Київ: Укр. академія внутр. справ, 2005. 116 с.

2. Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І.Я. Коцюмбаса. Львів: Тріада плюс, 2006. 360 с.

2-3 автори (без редактора)

1. Крушельницька О.В., Мельничук Д.П. Управління персоналом: навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.

3. Zhovinsky E.Ya., Kryuchenko N.O., Paparyha P.S. Geochemistry of environmental objects of the Carpathian biosphere reserve. Kyiv, 2013. 100 p.

4 й більше авторів (без редактора)

1. Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / В.В. Вітвіцький та ін. Київ: Укragропромпродуктивність, 2006. 106 с.

2. Основи марикультури / І.І. Грициняк та ін. Київ: ДІА, 2013. 172 с.

3. Electrodes of conductive metallic oxides / J.M. Honig et al. Amsterdam: Elsevier, 2008. 260 p.

2 та більше авторів (з редактором)

1. Методи підвищення природної рибпродуктивності ставків / А.І. Андрющенко та ін.; за ред. М.В. Гринжєвського. Київ: Знання, 2007. 124 с.

Видання за редакцією, укладачі, упорядники

1. Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І.Я. Коцюмбаса. Львів: Тріада плюс, 2006. 360 с.

2. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / відп. ред. А.А. Руднік. Київ, 2003. 370 с.

Автор і перекладач

1. Брігхем Є.В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В.В. Біленького та ін. Київ: Молодь, 2007. 998 с.

Колективний автор / без автора (збірники, матеріали конференцій)

1. Україна в цифрах. 2017: статистичний збірник / Державний комітет статистики України. Київ, 2018. С. 185–191.

2. Органічне виробництво і продовольча безпека: зб. матеріалів доп. учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомирський нац. агрокол. ун-т. Житомир: Полісся, 2015. 648 с.

Багатотомне видання

1. Ушинський К.Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології: вибрані твори. Київ: Рад. школа, 2003. Т. 1. 480 с.

2. Франко І. Твори. У 50 т. Т. 45. Київ, 2006. 480 с.

Частина видання

Розділ книги

1. Наумов М.С. Напрями впливу інтелектуалізації економіки на розвиток ринкових відносин в Україні. *Трансформаційні процеси в суспільстві в умовах інформаційної економіки*: монографія / В.П. Решетило, М.С. Наумов, Ю.В. Федотова. Харків, 2014. С. 213–241.

2. Саблук П.Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. *Основи аграрного підприємництва* / за ред. М.Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.

Стаття в журналі, газеті

1. Яцків Я.С., Радченко А.І. Про ефективність видання наукових журналів в Україні. *Вісник Національної академії наук України*. 2012. № 6. С. 62–67.

2. Dankevych Ye.M., Dankevych V.Ye., Chaikin O.V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. *Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis*. 2017. Vol. 65. № 1. P. 259–271.

Тези доповідей у матеріалах конференцій

1. Скальський В.Р. Становлення методу акустичної емісії в установах Західного наукового центру. *Теорія і практика раціонального проектування, виготовлення і експлуатації машинобудівельних*

конструкцій: праці II міжнар. наук.-техн. конф., м. Львів, 11–13 листопада 2010 р. Львів, 2010. С. 9–10.

2. Зінчук Т.О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. *Органічне виробництво і продовольча безпека*: зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир: Полісся, 2014. С. 103–108.

Електронні ресурси

Книги

1. Ілляшенко С.М., Шипуліна Ю.С. Товарна інноваційна політика: підручник. Суми: Університетська книга, 2007. 281 с. URL: <ftp://lib.sum-du.edu.ua/Books/1539.pdf> (дата звернення: 10.11.2017).

Законодавчі документи

1. Про стандартизацію: Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18> (дата звернення: 02.11.2017).

Періодичні видання

1. Клітна М.Р., Брижань І.А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. *Ефективна економіка*. 2013. № 10. URL: <http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=-2525> (дата звернення: 12.10.2017).

2. Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. *Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)*. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: <http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf> (Last accessed: 02.11.2017).

Сторінки з веб-сайтів

1. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? *Екологія життя*: веб-сайт. URL: <http://www.eco-live.com.ua> (дата звернення: 12.10.2017).

Дисертації та автореферати

(може не вказуватися місце захисту дисертації та повна назва спеціальності)

1. Черевко П.П. Створення юридичних осіб приватного права: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 2008. 225 с.

2. Савченко Л.А. Особисті права та обов'язки батьків і дітей за сімейним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. Київ, 1997. 27 с.

3. Дутко А.О. Юридичні конструкції та їх використання в законотворчій практиці України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук :

12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень»; Львівський держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2010. 20 с.

Закони та інші нормативні документи

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.

2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 26.08.2016).

3. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12 січня 2015 р. № 5/2015 / Президент України. *Офіційний вісник Президента України*. 2015. № 2. С. 14. Ст. 154.

4. Загальна декларація прав людини: прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. *База даних «Законодавство України»*. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 26.08.2016).

Інші документи

Стандарти

1. ДСТУ ISO 9001: 2001. Системи управління якістю. [Чинний від 2001-06-27]. Київ, 2001. 24 с. (Інформація та документація).

2. СОУ-05.01-37-385:2006. Вода рибогосподарських підприємств. Загальні вимоги та норми. Київ: Міністерство аграрної політики України, 2006. 15 с. (Стандарт Мінагрополітики України).

Патенти, свідоцтва

1. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G 01T1/28, G 21H3/00. № 200701472 ; заявл. 12.02.07 ; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.

Препринти

1. Панасюк М.І., Скорбун А.Д., Сплошной Б.М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль: Ін-т пробл. безпеки АЕС НАН України, 2006. 7 с. (Препринт. НАН України, Ін-т пробл. безпеки АЕС; 06-1).

Каталоги

1. Національна академія наук України. Анотований каталог книжкових видань 2008 року. Київ : Академперіодика, 2009. 444 с.

Примітки:

1. Бібліографічний опис оформлюється згідно з Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

2. Опис складається з елементів, які поділяються на обов'язкові та факультативні. У бібліографічному описі можуть бути тільки обов'язкові чи обов'язкові та факультативні елементи. Обов'язкові елементи містять бібліографічні відомості, які забезпечують ідентифікацію документа. Їх наводять у будь-якому описі.

Проміжки між знаками та елементами опису є обов'язковими і використовуються для розрізнення знаків граматичної і приписаної пунктуації.

Додатки. Додатки оформлюють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках, розмішуючи їх у порядку появи посилань у тексті курсової роботи, за виключенням звітності з підприємства, яка є останнім додатком. Кожен додаток друкується з нової сторінки.

По середині по центру сторінки великими прописними літерами друкують слово ДОДАТКИ. Нумерація цієї сторінки відображається в змісті роботи.

З правого боку рядка малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток   » (але без знака №) і велика літера, що позначає додаток. Наприклад: «Додаток Б». Додатки позначаються великими літерами української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Наприклад, Додаток А.

Перед копіями звітності з підприємства розміщується аркуш на якому зазначається позначення додатку та його назва. На копіях звітності з підприємства позначення додатку не наводиться.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. Якщо зміст додатка не вміщується на одну сторінку, то на наступній сторінці у верхньому правому куті зазначається «Продовження додатку...».

Текст кожного додатка за необхідності може бути поділений на розділи й підрозділи, які нумерують у межах кожного додатка. У цьому разі перед кожним номером ставлять позначення додатка (літеру) і крапку, наприклад: А.2 – другий розділ додатка А; В.3.1 – перший підрозділ третього розділу додатка В.

Ілюстрації, таблиці та формули, розміщені в додатках, нумерують у межах кожного додатка, наприклад: рис. Д.1.2 – другий рисунок першого розділу додатка Д; формула (А.1) – перша формула додатка А.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Формування і реалізація операційної (виробничої) стратегії підприємства.
2. Стратегічне управління виробничим потенціалом підприємства.
3. Стратегічне управління якістю на підприємстві.
4. Стратегічне та оперативне управління виробництвом продукції на підприємстві.
5. Формування і реалізація стратегії підприємства.
6. Формування та реалізація стратегії ресурсозбереження підприємства.
7. Стратегічні напрями удосконалення системи маркетингового забезпечення підприємства
8. Формування та реалізація стратегії маркетингової діяльності підприємства.
9. Стратегічне управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємства.
10. Формування стратегії управління персоналом підприємства.
11. Формування стратегії компенсацій і винагород на підприємстві.
12. Формування та реалізація кадрової стратегії підприємства.
13. Формування стратегії менеджменту витрат підприємства.
14. Стратегічні напрями удосконалення системи фінансового забезпечення підприємства.
15. Стратегічне управління енерговикористанням та енергозощадженням на підприємстві.
16. Стратегічне управління виробничою інфраструктурою підприємства.
17. Стратегічне управління автотранспортом підприємства.
18. Стратегічне управління проектами підприємства.
19. Стратегія управління ризиками підприємства.
20. Стратегічне управління машинно-тракторним парком підприємства.
21. Стратегія антикризового управління підприємством.
22. Стратегічне управління при вирощування _____ (зерна, насіння соняшнику, кукурудзи на зерно, овочів, технічних культур).
23. Стратегічне управління при виробництві _____ (молока, м'яса ВРХ, свиней, птиці).
24. Розвиток системи стратегічного управління господарською діяльністю підприємства.

25. Стратегія управління персоналом підприємства.
26. Стратегічне управління запасами та витратами підприємства.
27. Стратегічне управління конкурентоспроможністю підприємства.
28. Формування стратегії антикризового управління підприємством.
29. Стратегічні напрямки управління трудовими конфліктами в підприємстві.
30. Стратегічне планування розвитку підприємства.
31. Стратегічні напрями удосконалення організації праці персоналу в підприємстві.
32. Стратегічні напрями удосконалення системи інформаційного забезпечення підприємства.
33. Розвиток системи стратегічного управління ресурсовикористання підприємства.
34. Стратегічні напрями удосконалення системи кадрового забезпечення підприємства.
35. Удосконалення системи стратегічного менеджменту в діяльності підприємства.
36. Розвиток організаційної культури згідно корпоративної стратегії підприємства.
37. Стратегія формування іміджу підприємства.
38. Стратегічні напрями удосконалення системи ресурсного забезпечення підприємства.
39. Стратегічне управління транспортним забезпеченням підприємства
40. Стратегічне управління збутовою діяльністю підприємства.
41. Стратегічне управління безпекою підприємства.
42. Стратегічне управління розвитком системи матеріально-технічного забезпечення підприємства

Зразок оформлення змісту курсової роботи

Вступ

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
ПІДПРИЄМСТВОМ

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО
УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

2.1. Організаційно-економічний аналіз показників господарської
діяльності підприємства

2.2. Аналіз стану системи стратегічного управління
підприємством

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ
РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Обґрунтування мети та цілей розвитку підприємства

3.2. Напрями реалізації стратегічних напрямів розвитку
підприємства

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ансофф И. Стратегическое управление. М.: Экономика, 1989. 280 с.
2. Батюк Б. Б., Пенцак Т. Г. Прийняття управлінських рішень в аграрному виробництві: психологічний аспект. *Економіка АПК*. 2011. № 8. С. 130-134.
3. Бузько І. Р., Вартанова О. В., Надьон Г. О. Стратегічне управління персоналом підприємства в умовах сучасного розвитку ринку праці: монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 304 с.
4. Бурденюк Т. Г. Стратегічний аналіз критеріїв конкурентоспроможності підприємств. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. № 1 (28). С. 39-50.
5. Вагнер І. Роль стратегічного аналізу у виборі та розробці стратегії управління підприємством. *Економічний аналіз*. 2014. № 8. С. 98-104.
6. Василенко В. А. Теорія і практика розробки управлінських рішень: Навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2013. 420 с.
7. Гірняк О. М., Лазановський П. П. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум: навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Магнолія плюс, Львів: «Новий світ 2000», 2003. 336 с.
8. Головня Ю. І. Організація стратегічного управління на підприємствах по переробленню сільськогосподарської продукції. *Агросвіт*. 2014. № 6. С. 32–36.
9. Гордієнко П. Л. Стратегічний аналіз: навч. посіб. К.: Алерта, 2006. 404 с.
10. Дафт Р. Л. Менеджмент: учебник. 10-е изд. СПб.: Питер, 2015. 864 с.
11. Дикань Н. В., Борисенко І. І. Менеджмент. К.: Знання, 2008. 364 с.
12. Друкер П. Эффективное управление. М.: ФАИР-пресс, 2008. 213 с.
13. Дяченко Т. О. Основи менеджменту: Навч. посібник. К.: Кондор, 2010. 176 с.
14. Завадський Й. С. Менеджмент К.: ЄУФІМБ, 2000. Т. 1. 543 с.
15. Ковальчук М. І. Стратегічний аналіз у сільському господарстві: навч. посібник. К.: КНЕУ, 1997. 224 с.
16. Козак Л. В. Концептуальні підходи до формування стратегій сільськогосподарських підприємств. *Економіка АПК*. 2011. № 9.

С. 110-116.

17. Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2008. 256 с.

18. Мазаракі А.А., Мошек Г.Є., Гомба Л.А. Менеджмент: теорія і практика: навч. посібник. К.: Атіка, 2007. 564 с.

19. Малярець Л. М., Штереверя А. В. Збалансована система показників в оцінці діяльності підприємства: монографія. Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. 80 с.

20. Менеджмент: Навчальний посібник/ С.І. Михайлов, Т.І. Балановська, О.В. Новак, О.П. Гоголя та ін. / За ред. С.І. Михайлова. К.: НУБіП України, 2013. 536 с.

21. Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: учебник. – 3-е изд. М: Вильямс, 2008. 672 с.

22. Мостенська Т.Л., Новак В.О., Луцький М.Г., Ільєнко О.В. Менеджмент: підручник. 2-ге видання. К.: Кондор, 2012. 758 с.

23. Нелєп В.М. Планування на аграрному підприємстві: підручник. Київський національний економічний ун-т. 2 вид., перероб. та доп. К.: КНЕУ, 2004. 495 с.

24. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент: навч. посібник. К.: Експрес-Поліграф, 2001. 560 с.

25. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основы менеджменту: Підручник. Видання 4-е, перероблене і доповнене. К.: «Кондор», 2012. 664 с.

26. Пасічник В.Г. Акілін О.В. Планування діяльності підприємства: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 256 с.

27. Плоткін Я. Д., Пащенко І. Н. Виробничий менеджмент: навч. посіб. Львів: Держ. ун-т «Львівська політехніка», 2015. 528 с.

28. Про вищу освіту: Закон України від 17 січня 2002 року № 2984-III URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1087.926.15&nobreak=1> (дата звернення 01.09.2019)

29. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012р. №4312-VI URL: zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4312-17 (дата звернення 01.09.2019)

30. Подольчак Н. Ю. Стратегічний менеджмент: навч. посіб. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013. 400 с.

31. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції. К.: Основи, 1998. 390 с.

31. Сіменко І. В., Гукова М. В. Стратегічне управління

сільськогосподарським підприємством на основі концепції організаційних змін. *Економіка АПК*. 2011. № 6. С. 139-143.

32. Стельмащук А. М., Стратегічний пріоритет розвитку аграрного сектора економіки. *Агроінком*. 2015. № 7. С. 23-27.

33. Стивенсон В. Дж. Управление производством/ [пер. с англ.] – М.: Лаборатория Базовых Знаний, БИНОМ, 1998. 928 с.

34. Стратегічне управління потенціалом підприємства: монографія / НАН України, Інститут економіки промисловості / Шелегеда Б. Г., Касьянова Н. В., Берсуцький А. Я. та ін. Донецьк: ДонУЕП, 2006. 219 с.

35. Стратегічне управління: навч. посіб.: для студентів усіх форм навчання напряму 073 «Менеджмент» / О. Б. Гевко, Н. М. Шведа. Тернопіль ФОП Паляниця В. А., 2017. 152 с.

36. Стратегічні напрями розвитку сільського господарства України на період до 2020 року / за ред. Ю. О. Лупенка, В. Я. Месель-Веселяка. К.: ННЦ «ІАЕ», 2013. 182 с.

37. Судомир С. М. Герчанівська С. В. Стратегічне управління розвитком підприємства. *Агросвіт*. 2011. №13/14. С. 33-35.

38. Сумець О. М. Основи операційного менеджменту: підруч. для студ. економ. спец. К.: Професіонал, 2004. 416 с.

39. Стадник В.В., Йохна М.А. Менеджмент: підручник. 2-ге вид., випр., допов. К.: Академвидав, 2010. 472 с.

40. Томпсон А. А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: учеб. для вузов. М. : Банки и биржи, ЮНИТИ, 1998. – 576 с

41. Туленков М.В. Сучасні теорії менеджменту: навчальний посібник. К.: Каравела, 2012. 304 с.

42. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: підручник. 2-е вид., випр., доп. - К.: Академвидав, 2007. 576 с.

43. Хоружа К. В. Стратегічне управління як передумова ефективного розвитку аграрних підприємств. *Наук. вісн. Луган. нац. аграр. ун-ту. Сер. Економічні науки* / за ред. В. Г. Ткаченко. Луганськ: Елтон-2, 2011. № 32. С. 280-285.

44. Шершньова З.Є., Оборська С.В. Стратегічне управління. К.: КНЕУ, 1999. 384 с.

Додатки

«Затверджую»

Зав. кафедри менеджменту

_____ Ірина МАРКІНА

«__» _____ 201__ р.

Завдання та календарний план виконання курсової роботи
«Стратегічне управління»

на тему «_____»

здобувача вищої освіти _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

__ курсу, денної (заочної) форми навчання за освітньо-професійною програмою «Менеджмент підприємства» спеціальності 073 Менеджмент СВО «Бакалавр»

П л а н к у р с о в о ї р о б о т и

Вступ

Розділ 1 _____

Розділ 2 _____

2.1. _____

2.2. _____

Розділ 3 _____

3.1. _____

3.2. _____

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Календарний план виконання курсової роботи

Вид робіт	Термін виконання	Фактичне виконання
1. Написання заяви щодо вибору теми, затвердження плану курсової роботи		
2. Написання вступу та розділу 1		
3. Написання розділу 2		
4. Написання висновків		
5. Подання роботи на кафедру		
6. захист курсової роботи		

Дата затвердження завдання «__» _____ 2020 р.

Підпис здобувача вищої освіти _____

Науковий керівник _____ (_____)

Зразок титульного аркуша

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

Курсова робота

з дисципліни «Стратегічне управління»

на тему « _____ »
_____»

Виконав здобувач вищої освіти
__ курсу __ групи
за освітньо-професійною програмою
Менеджмент підприємства
спеціальності 073 Менеджмент
СВО «Бакалавр»
Навчально-наукового _____ інституту
економіки, управління, права та
інформаційних технологій
денної (заочної) форми навчання

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)

Науковий керівник _____

Курсова робота здана на кафедру _____ (дата)

Захист курсової роботи відбувся _____ (дата)

Загальна оцінка за курсову роботу

4-бальна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ЄКТС _____

Члени комісії _____

_____

_____

Полтава 20__

Зразок листа оцінювання курсової роботи
Полтавська державна аграрна академія

Навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій

Освітньо-професійна програма _____

Форма навчання _____

Спеціальність _____

Курс, група _____

**ЛИСТ ОЦІНЮВАННЯ
курсної роботи (проєкту)**

(назва дисципліни)

здобувача вищої освіти _____

на тему _____

Обсяг курсової роботи (проєкту) _____

Кількість використаних джерел _____

Загальна оцінка роботи (проєкту) (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *актуальність теми розкрита* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *ступінь втілення мети та виконання завдань дослідження* – низький; середній; високий; *повнота розкриття теми роботи у змісті* – фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі.

Загальна оцінка змісту та якості оформлення роботи (проєкту) (необхідне підкреслити, у разі потреби – доповнити): *теоретичний розділ містить критичні узагальнення різних підходів до постановки і вирішення досліджуваної проблеми*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *аналітичний розділ містить ознаки практичного дослідження*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *проєктний розділ містить конкретні пропозиції та наукові розробки*: фрагментарно; на середньому рівні; у повному обсязі; *додатки пов'язані з матеріалом роботи*: фрагментарно; на середньому рівні, у повному обсязі; *висновки за результатами досліджень мають обґрунтування*: недостатнє, відносно достатнє, достатнє; *пропозиції мають характер* – декларативний, певною мірою практичний, практичний.

Результати оцінювання курсової роботи

Параметр оцінки (рекомендований діапазон оцінки в балах)	Результат оцінювання
1. Пояснювальна записка (до 50 балів)	
1.1. Обґрунтування актуальності обраної теми роботи, формулювання мети, завдання, об'єкта та предмета дослідження (0-5)	
1.2. Відповідність змісту курсової роботи (проєкту) темі та затверженому плану (0-5)	
1.3. Ступінь розкриття теоретичних аспектів проблеми, обраної для дослідження та глибина і якість аналізу теоретичного матеріалу (наявність критичних узагальнень різних підходів до постановки і вирішення проблеми відповідно до теми курсової роботи (проєкту), коректність використання понятійного апарату, посилання, цитування) (0-10)	
1.4. Якість практичного дослідження та його детальний аналіз з використанням наукових методів (аналітичних, статистичних, методів моделювання тощо) та новітніх інформаційних джерел (0-15)	
1.5. Науковий підхід до виявлення проблем та обґрунтованість рекомендаційної (проєктно-рекомендаційної) частини, практична значущість висновків відповідно до досліджуваної теми (0-15)	
<i>Разом</i>	
2. Ілюстративна частина (до 9 балів)	
2.1. Ілюстративність курсової роботи (проєкту) (наявність та відповідність діючим стандартам таблиць, графіків, схем та списку використаних джерел) (0-5)	
2.2. Відповідність оформлення курсової роботи (проєкту) встановленим вимогам і дотримання графіку виконання (0-4)	
<i>Разом</i>	
Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (проєкту) (до 59)	

Висновки (*підкреслити*):

- рекомендувати до захисту без доопрацювання;

- рекомендовано до захисту при умові доопрацювання

- не рекомендовано до захисту, необхідно суттєво доопрацювати

Роботу перевірів: _____

« _____ » _____ 202__ р. _____

(підпис)

Зразок протоколу захисту курсових робіт «Стратегічне управління»

Протокол № __ від «__» _____ 202_ р.
захисту курсових робіт «Стратегічне управління»

Присутні:

Порядок денний

1. Захист курсових робіт здобувачів вищої освіти __ курсу денної форми навчання за освітньо-професійною програмою Менеджмент підприємства спеціальності 073 Менеджмент СВО Бакалавр з дисципліни «Стратегічне управління».

Доповідають здобувачі вищої освіти.

СЛУХАЛИ:

№ з/п	П.І.П.	Тема курсової роботи (проекту)	Загальна кількість балів за виконання курсової роботи *	Кількість балів за захист	
				Вміння аргументовано і лаконічно викласти основні результати дослідження (0-15)	Повнота та вичерпність відповідей на питання членів комісії (0-16)

УХВАЛИЛИ:

Затвердити результати захисту курсових робіт.

№ з/п	П.І.П.	Національна шкала	Кількість балів	ЄКТС

Примітки: *(висловлення особливої думки членів комісії)*

Голова _____

Члени комісії: _____

_____

_____

* Загальна кількість балів за виконання курсової роботи (проекту) це загальна кількість балів відповідно до листа оцінювання.

Затверджено до друку кафедрою менеджменту,
протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.
Формат 60х90 1/16. Папір офсетний.
Ум. друк арк. 1,5. Авт арк. 1,5.
Тираж 10 пр. Гарнітура Times New Roman Суг.
Друк – викладач Полтавської державної аграрної академії.